

Waarom de plannen van Wiersma niet leiden tot een dierwaardige veehouderij 4 aug 2025

Minister Wiersma heeft afgelopen maand vastgelegd welke aanpassingen de veehouderij moet doorvoeren om tot een 'dierwaardige veehouderij' te komen. De nieuwe regels voor pluimvee, varkens, koeien en kalveren zijn gepubliceerd en tot 5 augustus open voor consultatie.

Na bestudering van de ruim 100 pagina's kom ik tot de verdrietige conclusie dat deze plannen niet zullen leiden tot een dierwaardige veehouderij.

Een dierwaardige veehouderij staat al meer dan twintig jaar op de politieke agenda. De commissie Wijffels beschreef de veehouderij in 2001 als een systeem dat 'a-moreel omgaat met dieren en de exploitatie ervan heeft opgevoerd tot een niveau waarop een storing desastreuze gevolgen heeft'. De ambitie was dat in 2010 'met dieren respectvol wordt omgegaan'. We leven nu in 2025, en het leven van de meeste dieren in de veehouderij getuigt van alles behalve respect. Wijffels wees ook op een ander probleem: de fokkerij. 'De zelfredzaamheid van dieren staat onder druk. Onder meer door ongebreidelde opvoering van hun productieve vermogen en het excessieve beroep op die capaciteiten.' De directe aanleiding voor deze wetswijziging was het amendement Vestering. Deze riep in 2021 de regering op geen ingrepen bij dieren meer toe te staan om ze in het houderijsysteem te kunnen houden. Denk aan het afbranden van varkensstaarten, omdat varkens door verveling en gebrek aan ruimte in elkaars staarten gaan bijten. Symptoombestrijding moest plaatsmaken voor een echte systeemverandering.

De huidige voorstellen zijn een gemiste kans, en wel om drie belangrijke redenen.

De fokkerij blijft buiten schot

En dit is de eerste grote omissie in het voorstel. De fokkerij blijft in z'n geheel buiten beschouwing. Het 'productieve vermogen' van dieren is sinds 2001 alleen maar groter geworden. Juist die overproductie zorgt voor aantasting van dierenwelzijn. Een fokzueg krijgt in plaats van 14 nu wel 18 tot biggen per keer. Dat leidt tot drukplekkengewrichtsproblemen, pootproblemen en uitputting bij de zeug. En door een laag geboortegewicht van de big zullen er meer vroegtijdig sterven. Melkkoeien produceren ieder jaar weer meer melk. Door hun zware uiers krijgen ze rug-, poot- en uierproblemen. Deze grote welzijnproblemen veroorzaakt door de fokkerij worden niet aangekaart, laat staan opgelost.

Open normen en doelvoorschriften leiden tot juridische gesteggel

De tweede reden waarom dit plan gedoemd is te mislukken betreft de doelvoorschriften. De wet schrijft voor dat een boer 'voldoende vreetplekken' moet hebben voor z'n melkkoeien, haar leghennen 'voldoende verrijking' moet bieden, en de zeugen 'voldoende ruwvoer' krijgen. Deze formulering zal tot permanente discussie en juridisch getouwtrek leiden. Toezichthouder Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), zal moeten aantonen dat een boer 'onvoldoende' ruwvoer of verrijking geeft. De NVWA slaagt er vaak niet (volledig) in om het bewijs van een overtreding rond te krijgen dan wel om te onderbouwen welke maatregelen genomen moeten worden (en waarom) om wel aan de open normen te voldoen. Een voorbeeld is de huidige regel die stelt dat koeien voldoende bewegingsvrijheid moeten hebben die hun welzijn niet aantast. De NVWA bestrafte een melkveehouder die niet voor elke koe een ligbox had. In de zaak hierover, die in 2015 speelde, oordeelde de rechter dat de NVWA wel had aangetoond dat er sprake was van overbezetting in de stal, maar dat de herstelmaatregel die de NVWA formuleerde van één koe per ligbox geen steun vond in de wet. Dit voorbeeld laat zien dat open normen ook in de gewijzigde wetgeving vooral tot juridische gesteggel zullen leiden en niet tot verbeterd dierenwelzijn. Daarbij schuift de minister haar verantwoordelijkheid om dieren echt te beschermen en boeren perspectief te bieden af naar de rechter.

Niet over ons zonder ons

En de derde reden is de meest fundamentele van de drie. Het gebrek aan betrokkenheid van vertegenwoordigers van de dieren bij het opstellen van de maatregelen. De primair belanghebbenden in dit voorstel zijn door de minister beschreven als 'degene die deze dieren houden'. Andere belanghebbenden zijn de markt- en ketenpartijen, de toezichthouder NVWA, burgers en consumenten. De gesprekspartners van het ministerie zijn LTO Nederland met vertegenwoordigers uit de kippen-, varkens- en kalverensector. Ook de eierhandel, de vleessector, broedeierenbranche, het CBL en de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie zijn regelmatig op het ministerie te vinden. Jonge boeren en ZuivelNL schuiven aan. Caring Farmers, de koplopers, mogen soms ook aanschuiven. Voor dieren is er slechts één plek, die wordt ingenomen door de Dierenbescherming. Deze samenstelling van gesprekspartners doet geen enkel recht aan de enige echt belanghebbende van een dierwaardige veehouderij, namelijk de dieren. Daarmee is de mogelijkheid om dit doel te bereiken bij voorbaat al mislukt. De wetgeving zijn nog niet definitief. Ze zijn in consultatie en kunnen aangepast of ingetrokken worden. Er is dus nog tijd om te voorkomen dat deze desastreuze voorstellen nu worden vastgelegd in regelgeving. Beter is het als dit voorstel nu controversieel wordt verklaard. Dan kan een volgende minister wel het maatschappelijk belang dienen en tegemoet komen aan de wens van de Tweede Kamer. Ik

hoop dat we dan een minister krijgen die eindelijk doet wat al twintig jaar beloofd wordt: kiezen voor het dier.

Marjolein de Rooij
Voorzitter Vakbond voor Dieren